

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Sanderi Angli Doct. Theol. De Origine Ac
Progressu Schismatis Anglicani Libri Tres ...**

Sander, Nicholas

Coloniæ Agrippinæ, 1610

Rationes Edicti quibus asseritur nemine[m] in Anglia ob religionem mori.
Cap. XXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64680)

CAPVT XXVI.

Tribus argumētis Edictū vtitur vt astruat neminem in Anglia ratione religionis interfici. Primum est, quia in processibus criminalibus contra Catholicos institutis, illi non alio titulo accusantur, condemnantur, & occiduntur, quàm læsæ maiestatis. Secundum est, quia in Anglia multi opulenti & præstantes viri, qui diuersam à Regina fidem tuebantur nec vita, nec bonis nos aut libertate priuantur. Tertium, quia ad eò blandè & modestè cum diuersæ religionis hominibus agitur, vt nihil præter multam pecuniariam ab ijs exigatur, qui Ecclesias Anglicanas nolunt frequentare. Examinemus nunc tres istas rationes, ac earum pondus veritatemque consideremus: Posito enim quòd conclusionis falsitatem conuicerimus, eius etiam argumenta refellenda sunt, vt illa ipsa veritatem nostram testificentur.

Primam rationem, quæ ait in processibus criminalibus nullam religionis, sed læsæ Maiestatis mentionem fieri, falsissimam esse ipsi processus testantur, in quibus plerisque non alterius delicti quàm religionis mentio iniicitur. Anno 1578. decima septima Februarii die, Londini Adolescens, imò puer quatuordecim annorum, liberalis admodum formæ Thomas Scherodus, post sex mensium captiuitatem, post catenas, post inedia, post alia plura tormenta in arce Londinensi patibulo appen-

Anno 1578.
 Londini 14.
 annorum
 puer pro fide
 Catholica
 contrucidatus.

appensus est. At quare? Non egressus erat Angliam absque licentia, non fuerat Romæ, nõ vixerat in Seminarijs, non erat ordinatus à Papa, nunquam regnum turbare conatus fuerat, nõ accusabatur vt seditiosus Iesuita nec vt proditor condemnabatur. Cur ergo condemnabatur, quare accusabatur? Solû quia diuersis quæstionibus à Iudicibus institutis satisfacere nolens, confessus fuit penes Papam supremam Ecclesiæ esse potestatem. Atque hoc ex eorundem iudicum publicis actis constat ac liquet. Sub idem ferè tempus ac eadè in Londinensi arce alius adolescens laicus Cooperus dictus, non accusatus, non conuictus, sed in itinere Rhemos versus interceptus comprehenditur ac Marchio coronatur. Marco autem Tipeto quis nescit candenti ferro aures fuisse traiectas? Quis easdem bibliopolæ Roulando Ginx, & nobili Valangero amputatas esse ignorat? ob nullam planè aliã quã ob religionis causam; Tam anno etiam 1583. Ioannem Bodzum, & Ioannem Sladum, duos doctrina ac ingenijs excellentes adolescentes, alterum Vintoniæ, alterum Andoueri occisos constat; quod negarent Reginam in rebus Ecclesiasticis Papalem potestatem habere, quemadmodum ipsorum iudicum sententia declarauit. Similiter Anno 1584. Gulielmus Canterus Londini & Richardus Vitus Valliæ post atrocissima tormenta mortem perpessi sunt: alter quod librum Catholicum imprimi curauisset, alter quod Sacerdoti peccata sua cõfessus fuisset. Verum satis vt opinor exemplorum istud est, ad primam edicti rationem repellendam.

Plu-

*Supplicatio
nobiliū
Cathol. quā
pro religione
captiui Re-
ginae tradi-
derunt.*

Plura tamen qui scire desiderat, is ingentem copiam eo in libro reperiet, cuius titulus est: *Concertatio Ecclesie Catholicae in Anglia aduersus Calvinopapistas, & Puritanos, sub Elisabetha Regina.* Prodiit hic Treuiris anno 1588. extatque in eo supplicatio nonnullorum nobilium Catholicorum, quam pro religione capti, Reginae consilio exhibuerunt, explicantes in ea carceris miseras ac calamitates, iuxtaque humiliter obtestantes, quatenus poenarum acerbicatem nonnihil mitigaret. Illi ergo inter cetera sic aiunt: Si à sua Maiestate quod petimus impetrare possemus (tamen si iam à multo tempore captiui teneamur & condemnati simus, quòd ad Calvinistarum templa & conciones accedere nolimus) vellemus equidem planè ac sincerè protestari, nos toto vitæ tempore nullam aliam ob causam quàm propter consciètiarum nostrarum scrupulos suæ Maiestati obedire non posse: in reliquis autem illam pro nostra Domina, Principe & Regina clementissima velle agnosce-re. Potestne clarius ac expressius dici, nobiles illos incarceratos ac bonis suis ob religionem fuisse priuatos? Consideranti sanè mihi aliquoties asseuerationem cum qua falsitas ista in hoc edicto affirmatur, & facilitatem qua ea potest conuinci, abesse non posse videtur quin vocabula illa religio, prodi-tio, Catholicus, & perduellis, apud Anglos propriam rationem ac significationem habeant, quàm alia regna & prouinciæ nò agnoscant atque intelligant, siquidem in toto terrarum orbe Religio virtus est, quæ docet ho-minem

minem cū debito interiore ac exteriori cultu Deum reuereri, Proditio autem est conspiratio contra personam vel statum Principis, in Anglia autem vocabula ista ita confunduntur vt religio & proditio pro eodem sumantur. Hinc postea leges cōtra eos qui Catholicam Religionem profitentur rogauerunt, planè ac si eadem ratione qua Catholici sūt, etiam proditores ac perduelles debeant censerī. Ponamus exemplū. Mandat Regina ne quis sub vitæ poena ordines à Papa accipiat, ne Missam dicat, ne alicui confiteatur, ne bullam, Breue, & Papales litteras secum ferat, ne quenquam ab hæresi, vel Schismate absoluat, ne se absolui aut reconciliari patiatur. Mandat ne quis res sacras Roma delatas, vt Agnos Dei, cruces, imagines, granaque indulgentiarum secū portet. Quisquis autem horum mādatorum aliquod præuaricatus fuerit, hunc illa pro proditore, Papæ amico, suo hoste, ac supremæ suæ spirituali potestati cōtrario habebit, ac vt talē persequetur, affliget, & trucidabit. Atque hinc omninò est quòd qui Missam dixerit, qui confessus fuerit, qui peccatorem absoluerit, qui hæreticum Ecclesiæ reconciliauerit, qui reliquias, crucem aut alia secum tulerit, proditor audiat ac nominetur. Quin cū isthæc omnia actus sint Catholicæ religionis, dicunt eos rebellum, seditiosorum, Regiæ hostiū ac coronæ suæ aduersariorum esse, ac vt tales tractari oportere: quia nimirum in Nomenclatore Ministrorum Reginarum idem est religio quod proditionem quampiam Catholicam

Fœmina demerita ac rabies.

tho-

tholicorum fidem concernentem faceres idē quod rebus nouis studere. Vnde ad extremū consequitur neminem illos propter religionem, sed tantummodo ob perfidiam rebellionemq; occidere; quippē cū apud eos maior proditio rebellioque non sit, quā Catholicū esse, & tale aliquid facere, quo Catholicum te monstres ac fatearis. Quod sanē euentissimum argumentum est odij illius, quo miseri isti Deum & sanctam eius fidem prosequuntur, quōd videlicet nullum delictum enormius, & grauius putant reperiri, quā esse Catholicum. Secunda ratio, quæ ostendit multos diuites Angliæ contrariæ religionis nequaquam tamen vita & bonis suis spoliari. Antea satis refutata est, cū dicere- mus multos propter religionem Catholicā vitam ac libertatem amisisse. Illud itaque tā- tum addo, secundam isthanc rationem, ter- tiæ aduersari, quæ Regiæ moderationem in certa pecuniæ summa exigenda commendat. Si enim Catholici poenæ loco pecuniam soluunt, nunquid id facere coguntur, quia Catholici sunt? Si autem illorum bona ijs adi- muntur, nunquid iam secunda ratio corruit? Obseruemus autem & hoc loco edictum cer- tam mulctæ summam non ponere, quōd vi- delicet fide propemodum maior est. Ego sanē non Turcam, non Tartarorum Principem, non denique vllum subditorum suorum ho- stem, tam graue suis pondus ac tributū, pro- pter religionis odium imponere existimo.

Quilibet Catholicus, cuiuscunque ætatis conditionis, ordinis & dignitatis, vir ac mu- lier,

*Ideo perse-
quuntur
Catholicos
haeretici si
mulctam
impositam
soluere recu-
sant.*

lier, si decimum septimum annum agat, Hæreticorum Ecclesias adire, aut singulis mensibus quatuor libras Anglicas, soluere cogitur: Quæ quidē summa ad sexaginta sex scutos excurrit. Sed neque hac summa persoluta Deo in fide Catholica seruire illis permittitur, imò semper captiui detinentur & inter timores perpetuas vitam degunt. Si missæ intersunt, aliam mulctam soluunt: si peccata Sacerdoti confiteantur, vt proditores puniuntur. Atque hoc modo per singulos sanctæ religionis nostræ articulos transcurrere possemus. Iam quoties contingit, vt Catholicus quispiam mulcta persoluta, quia hæreticorum templa frequentare voluit, postea etiam omnibus bonis exuitur; Et ita in eadem petitione, quam supradicti nobiles captiui Regio consilio exhibuerunt, dicitur: recurrimus ad maiestatis suæ clementiã, & ad misericordiam Dominationum vestrarum, supplicantes humiliter, vt considerent quantæ patrimoniij nostri angustia sint, & quàm omninò exiguas opes terra nobis nostra suppeditet, ad soluendum pœnas pecuniarias nobis impositas; tùm vt etiam periculi recorderentur, in quo constituti sumus, ne videlicet contagioso aliquo morbo inficiamur, propter aëris corruptionem, angustias carceris, multitudinem captiuorum, & multitudinē infirmorum. Quæ omnia nos impellunt & cogunt apud vos supplicare, vt pro nobis apud suam maiestatem intercedant: primò quatenus illius gratiam consequi mereamur, ac deinde vt nobis pœnas pecuniarias ita mitiget

k

tiger

tiget, illas ut pendere possimus, remanente tantum nobis aliqua recula, ea nos, uxores afflictas, ac filios mendicos, sustentare valeamus. ac denique, ut qui iam diu catenati ambulamus, liberiores aliquantò & minus atrocem carcerem habeamus. Verum finis sit huic capitulo, siquidem de materia ista, doctum & grauem librum scripsit Illustrissimus & Reuerendissimus Cardinalis Guilielmus Alanus, respondens imprudenti, & insulso cuidam hæretico, qui tractatum scribere ausus est, quem *Iustitiam Britannicam* inscribit: in quo impudentissimè astruere conatur, neminem Catholicæ religionis ergo, in Anglia plecti; prout à nobis libro secundo dictæ historiæ fuit declaratum.

Edictum istud acerbissimum, & toti Angliæ intolerabile est.

CAPVT XXVII.

EDICTUM istud Regiæ Elizabethæ, non modo impium est contra Deum, stolidum & falsum cõtra Papam, oppositum Regi Catholico, crudele contra Seminaristas & Iesuitas; sed ijs etiam infame, & ignominiosum, qui regnum illud administrant.

Potestne maior infamia Regiæ aspergi, quàm si iustè ac merito per vniuersum terrarum orbem inhumana, crudelis, & barbara, existimetur? Si enim benignitas magnis Principibus propria est, & si propter illam amantur, laudantur, & respectantur, etiam ab ijs ad quos se clementia illorum extendit, crudi-